Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

8. rujna 2022.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita divlje faune i flore uređenjem trgovine njima – Uredba (EZ) br. 338/97 – Članak 8. stavak 3. točka (d) – Pojam ‚primjerci životinjskih vrsta rođeni i uzgojeni u zatočeništvu' – Uredba (EZ) br. 865/2006 – Članak 1. točka 3. – Pojam ‚rasplodni fond' – Članak 54. točka 2. – Uspostava rasplodnog fonda – Kontrola podrijetla"

U predmetu C-659/20,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Nejvyšší správní soud (Vrhovni upravni sud, Češka Republika), odlukom od 25. studenoga 2020., koju je Sud zaprimio 4. prosinca 2020., u postupku

ET

protiv

Ministerstvo životního prostředí,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: C. Lycourgos, predsjednik vijeća, S. Rodin (izvjestitelj), J.-C. Bonichot, L. S. Rossi i O. Spineanu-Matei, suci,

nezavisna odvjetnica: L. Medina,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za ET, P. Pařil, *advokát*,

– za češku vladu, L. Dvořáková, M. Smolek i J. Vláčil, u svojstvu agenata,

– za slovačku vladu, S. Ondrášiková, u svojstvu agenta,

– za Europsku komisiju, P. Ondrůšek i C. Valero, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: češki

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 3. ožujka 2022.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. točke 3. i članka 54. točke 2. Uredbe Komisije (EZ) br. 865/2006 od 4. svibnja 2006. o utvrđivanju detaljnih pravila o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 338/97 o zaštiti divlje faune i flore uređenjem trgovine njima (SL 2006., L 166, str. 1.)(SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 10., str. 106.).

2 Zahtjev je upućen u okviru kasacijskog postupka između osobe ET i Ministerstva životnogího prostředí (Ministarstvo okoliša, Češka Republika) u vezi s odobravanjem izuzeća od zabrane trgovine za pet primjeraka papiga Hijacintnih ara (*Anodorhynchus hyacinthinus*).

Pravni okvir

Međunarodno pravo

3 Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka, potpisana u Washingtonu 3. ožujka 1973. (Zbirka međunarodnih ugovora Ujedinjenih naroda, sv. 993., br. I-14537; u daljnjem tekstu: CITES), ima za cilj osigurati da međunarodna trgovina vrstama navedenima u njezinim prilozima, kao i dijelovima i derivatima dobivenima od tih vrsta, ne šteti očuvanju bioraznolikosti i da se temelji na održivoj uporabi divljih vrsta.

4 CITES, kojem je Europska unija postala ugovornom stranom 8. srpnja 2015., počeo se provoditi u Uniji od 1. siječnja 1984. na temelju Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3626/82 od 3. prosinca 1982. o primjeni u Zajednici Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka (SL 1982., L 384, str. 1.). Ta je uredba stavljena izvan snage Uredbom Vijeća (EZ) br. 338/97 od 9. prosinca 1996. o zaštiti vrsta divlje faune i flore uređenjem trgovine njima (SL 1997., L 61, str. 1.)(SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 7., str. 59.), čiji članak 1. drugi stavak određuje da se potonja primjenjuje u skladu s ciljevima, načelima i odredbama CITES-a.

5 Članak II. stavak 1. CITES-a, naslovljen „Temeljna načela”, predviđa:

„Dodatak I. će uključivati sve vrste kojima prijeti izumiranje, a koje ugrožava ili može ugroziti, trgovina. Trgovina primjercima ovih vrsta mora biti podvrgnuta posebno strogim propisima, kako se ne bi dalje ugrožavao njihov opstanak, a smije se dopustiti samo u posebnim okolnostima.”

6 Od 22. listopada 1987. vrsta Ara hyacinthe uključena je u Dodatak I. CITES-a.

7 Odjeljkom 1. točkom (c) Rezolucije 10.16. Konferencije stranaka CITES-a (u daljnjem tekstu: Rezolucija konf. 10.16.) naslovljenim „U pogledu terminologije” propisuje se:

„[Konferencija stranaka CITES-a] DONOSI sljedeće definicije izraza korištenih u ovoj Rezoluciji:

[…]

(c) ‚rasplodni fond' nekog uzgoja su: sve životinje u tom uzgoju koje se koriste za razmnožavanje […]"

8 Odjeljkom 2. točkom (b) podtočkom (ii.) A. te rezolucije, naslovljenim „U pogledu izraza ‚uzgojeni u zatočeništvu'", određuje se:

„[Konferencija stranaka CITES-a] ODLUČUJE

[…]

(b) pojam ‚uzgojeni u zatočeništvu' tumači se tako da se odnosi samo na primjerke, u skladu s definicijom tog pojma iz članka I. točke (b) [CITES-a], koji su rođeni ili na drugi način uzgojeni u kontroliranim uvjetima i primjenjuje se samo:

[…]
(ii) ako se nadležnim vladinim tijelima zemlje izvoza pruži zadovoljavajući dokaz da je rasplodni fond:

uspostavljen na temelju odredbi Konvencije CITES i relevantnih nacionalnih zakona te na način koji ne šteti opstanku vrste u divljini."

9 Odjeljak 5. točka (a) Rezolucije 12.10. Konferencije stranaka CITES-a (u daljnjem tekstu: Rezolucija konf. 12.10.) navodi:

„[Konferencija stranaka CITES-a] ODLUČUJE:

(a) uzgoj se može se registrirati u skladu s postupkom navedenim u ovoj rezoluciji samo ako se primjerke koje se uzgoji može kvalificirati kao ‚uzgojene u zatočeništvu' u skladu s odredbama Rezolucije konf. 10.16. (Rev)."

10 Prilog I. Rezoluciji konf. 12.10., naslovljen „Informacije koje Tajništvu mora dostaviti upravitelj uzgoja koje treba registrirati", utvrđuje popis šesnaest kategorija podataka koje treba dostaviti Tajništvu CITES-a, među kojima su, osobito, ime i adresa vlasnika i upravitelja uzgoja u zatočeništvu, datum osnivanja navedenog uzgoja i opis objekata za smještaj životinja i sprečavanje bijega primjeraka životinja.

Pravo Unije

Uredba br. 338/97

11 Uvodna izjava 10. Uredbe br. 338/97 navodi:

„budući da je zbog osiguranja najšire moguće zaštite vrsta obuhvaćenih ovom Uredbom potrebno utvrditi odredbe za kontrolu trgovine i kretanja primjeraka unutar Zajednice te uvjete za smještaj primjeraka; budući da potvrde koje se izdaju na temelju ove Uredbe, a koje pridonose kontroli ovih aktivnosti, moraju biti uređene prema zajedničkim pravilima za njihovo izdavanje, valjanost i upotrebu."

12 U skladu s člankom 1. prvim stavkom Uredbe br. 338/97 naslovljenim „Cilj”:

„Cilj ove Uredbe je zaštititi vrste divlje faune i flore te osigurati njihovo očuvanje uređenjem trgovine u tom području sukladno sljedećim člancima.”

13 Članak 8. stavci 1. i 2. te stavak 3. točka (d) navedene uredbe, naslovljen „Odredbe koje se odnose na kontrolu komercijalnih djelatnosti”, propisuje:

„1. Kupnja, ponuda za kupnju, stjecanje u komercijalne svrhe, izlaganje javnosti u komercijalne svrhe, upotreba radi stjecanja komercijalne dobiti i prodaje, držanje radi prodaje, nuđenje radi prodaje ili prijevoz radi prodaje primjeraka vrsta navedenih u Prilogu A zabranjuje se.

2. Države članice mogu zabraniti posjedovanje primjeraka, posebno živih životinja, vrsta navedenih u Prilogu A.

3. U skladu sa zahtjevima ostalog zakonodavstva Zajednice o očuvanju divlje faune i flore, može se odobriti izuzeće od zabrana iz stavka 1. tako da upravljačko tijelo države članice u kojoj se nalaze primjerci izdaje potvrdu za svaki pojedini slučaj ako su ti primjerci:

[…]

(d) primjerci životinjskih vrsta koji su rođeni i uzgojeni u zatočeništvu ili primjerci umjetno razmnoženih biljnih vrsta, ili su dijelovi ili derivati takvih primjeraka.”

14 Primjerak *Anodorhynchus*, koji obuhvaća životinje koje nose zajedničke nazive „modra ara”, naveden je u Prilogu A toj uredbi.

Uredba br. 865/2006

15 Uvodna izjava 1. Uredbe br. 865/2006 glasi kako slijedi:

„Potrebne su odredbe za provođenje Uredbe (EZ) br. 338/97 i za osiguravanje potpune sukladnosti s odredbama [CITES-a].”

16 Člankom 1. točkom 3. navedene uredbe, naslovljenim „Definicije”, određuje se:

„Za potrebe ove Uredbe i kao dopuna definicijama utvrđenima u članku 2. Uredbe (EZ) br. 338/97, važe sljedeće definicije:

[…]

(3) ‚rasplodni fond’ znači sve životinje koje se u uzgoju koriste za razmnožavanje.”

17 Člankom 54. točkom 2. te uredbe naslovljenim „Primjerci životinjskih vrsta rođeni i uzgojeni u zatočeništvu”, određuje se:

„Ne dovodeći u pitanje članak 55. smatra se da je primjerak neke životinjske vrste rođen i uzgojen u zatočeništvu samo ako se nadležno upravno tijelo, nakon što se posavjetuje s nadležnim znanstvenim tijelom predmetne države članice, uvjeri da su ispunjeni sljedeći uvjeti:

[…]

(2) da je rasplodni fond uspostavljen u skladu sa zakonskim odredbama koje su se na njega odnosile u vrijeme nabave i na način koji ne šteti opstanku predmetne vrste u divljini.”

18 U skladu s člankom 55. Uredbe br. 865/2006 naslovljenim „Utvrđivanje podrijetla”:

„U slučajevima kad u smislu članka 54., članka 62. stavka 1. ili članka 63. stavka 1. nadležno tijelo smatra potrebnim utvrditi podrijetlo životinje analizom krvi ili drugih tkiva, ta će se analiza ili potrebni uzorci učiniti dostupnima na način koji je predvidjelo to tijelo.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

19 Osoba ET uzgaja papige u Češkoj Republici. Ona je 21. siječnja 2015. podnijela zahtjev nadležnom krajský úřadu (Okružni ured, Češka Republika) za odobrenje izuzeća od zabrane trgovine za pet primjeraka papiga hijacintna ara (*Anodorhynchus hyacinthinus*) rođenih tijekom 2014. u njegovu uzgoju.

20 Osoba FU, urugvajski državljanin, najprije je uvezla baku i djeda tih papiga (u daljnjem tekstu: primjerci bake i djeda) u Bratislavu (Slovačka), a zatim ih je u lipnju 1993. automobilom prevezao u Češku Republiku u okolnostima koje nisu bile u skladu s CITES-om.

21 Prilikom prijevoza u Češku Republiku carinici su na granici zaustavili automobil pri čemu su upravnom odlukom primjerci bake i djeda oduzeti osobi FU. Međutim, tu upravnu odluku poništio je tijekom 1996. Vrchní soud v Praze (Visoki sud u Pragu, Češka Republika).

22 Nadležno upravno tijelo zatim je primjerke bake i djeda vratilo osobi FU koja ih je zatim posudila trećoj osobi GV. Osoba GV uzgojila je tijekom 2000. roditelje papiga o kojima je riječ (u daljnjem tekstu: primjerci roditelja). Osoba ET od osobe GV stekla je primjerke roditelja tijekom te iste godine, a valjanost prijenosa vlasništva nad primjercima roditelja se ne osporava.

23 Nadležni Okružni ured odbio je 21. siječnja 2015. osobi ET odobriti zatraženo izuzeće, pozivajući se na mišljenje Agenture ochrany přírody a krajiny České republiky (Agencija za zaštitu prirode i krajobraza, Češka Republika), koje se odnosilo na usklađenost stjecanja osobe ET rasplodnog fonda s člankom 54. točkom 2. Uredbe br. 856/2006. U skladu s tim mišljenjem, nije se moglo sa sigurnošću tvrditi da je taj fond uspostavljen u skladu sa zakonskim odredbama, s obzirom na to da su registri iz 1998., u kojima se navode primjerci bake i djeda, sadržavali brojne nepravilnosti i nisu sadržavali druge informacije o podrijetlu predmetnih primjeraka.

24 Osoba ET je protiv te odluke o odbijanju podnijela upravnu žalbu u okviru koje je tvrdila da je nadležni Okružni ured pogrešno protumačio pojam „rasplodni fond” jer, prema njezinu mišljenju, taj pojam obuhvaća samo primjerke roditelja i njihove potomke te da stoga to tijelo nije bilo ovlašteno provjeravati podrijetlo primjeraka bake i djeda.

25 Ministarstvo okoliša odbilo je tu žalbu smatrajući da je način stjecanja primjeraka bake i djeda bio odlučujući te s obzirom na to da osoba ET nije mogla dokazati podrijetlo primjeraka bake i djeda nije bilo moguće odobriti izuzeće.

26 Osoba ET podnijela je tužbu Krajským soudu v Hradci Králové (Okružni sud u Hradcu Královém, Češka Republika) protiv odluke kojom se odbija njezina upravna žalba.

27 Taj je sud odbio tu tužbu uz obrazloženje da se trgovina papigama vrste *Anodorhynchus* može odobriti samo ako su ispunjeni uvjeti iz članka 54. Uredbe br. 865/2006. Međutim, prema mišljenju navedenog suda, u ovom slučaju nije ispunjen ni jedan od uvjeta iz članka 54. točke 2. navedene uredbe.

28 Konkretnije, Krajský soud v Hradci Králové (Okružni sud u Hradcu Královém) utvrdio je u svojoj presudi da je na dan uvoza bake i djeda u Češku Republiku CITES bio na snazi u toj državi članici te da je bio prenesen u nacionalni pravni poredak. Taj je sud smatrao da, s jedne strane, u skladu s propisima kojima se CITES prenosi u češko pravo, ispitivanje podrijetla rasplodnog fonda dopušteno je do primjeraka bake i djeda i, s druge strane, pojam „rasplodni fond", u smislu Uredbe br. 865/2006 obuhvaća u ovom slučaju tri generacije papiga te da je stoga nadležni Okružni ured mogao zahtijevati dokaze o podrijetlu bake i djeda.

29 Osoba ET podnijela je žalbu u kasacijskom postupku protiv te presude Nejvyšším správnom soudu (Vrhovni upravni sud, Češka Republika), tvrdeći da je Krajský soud v Hradci Králové (Okružni sud u Hradcu Královém) pogrešno protumačio pojam „rasplodni fond" u smislu Uredbe br. 865/2006.

30 Nejvyšší správní soud (Vrhovni upravni sud) ističe da stranke iz glavnog postupka ne osporavaju, s jedne strane, da su primjerci roditelja rođeni u zatočeništvu tijekom 2000. godine u Češkoj Republici i da je stjecanje osobe ET tih roditelja, kao takvo, bilo zakonito i, s druge strane, da je podrijetlo bake i djeda sumnjivo. Stoga se taj sud pita, kao prvo, obuhvaća li pojam „rasplodni fond" u smislu članka 54. točke 2. Uredbe br. 865/2006 i pretke takvih životinja koje se nalaze na državnom području države članice.

31 Kao drugo, ako pojam „rasplodni fond" treba usko tumačiti, postavlja se pitanje odnosi li se pojam „uspostava" takvog fonda, iz članka 54. točke 2. Uredbe br. 865/2006, u ovom slučaju, samo na stjecanje primjeraka roditelja korištenih za razmnožavanje ili, naprotiv, na početak uzgojne linije, odnosno, u ovom slučaju, stjecanje bake i djeda.

32 Kao treće, sud koji je uputio zahtjev pita se treba li još uzeti u obzir određene posebne okolnosti prilikom razmatranja zahtjeva za izuzeće koji je zatražila osoba ET.

33 U tom pogledu taj sud podsjeća na to da je osoba ET stekla primjerke roditelja na zakonit način i da na dan tog stjecanja, s jedne strane, Češka Republika nije bila članica Unije i, s druge strane, iako je CITES u njoj bio na snazi, nacionalno zakonodavstvo kojim se on prenosio nije zahtijevalo izdavanje potvrde, u smislu CITES-a, u slučaju prijenosa unutar iste države. Stoga navedeni sud smatra da je osoba ET mogla imati legitimna očekivanja u pogledu činjenice da će trgovina potomcima tih primjeraka roditelja biti dopuštena, barem u Češkoj Republici.

34 Usto, sud koji je uputio zahtjev smatra da se u okviru razmatranja zahtjeva za izuzeće može uzeti u obzir činjenica da su primjerci bake i djeda vraćeni osobi FU na temelju sudske odluke, kao i argument osobe ET prema kojem bi trgovina primjercima rođenima u zatočeništvu dovela do

smanjenja potražnje za nezakonitim kupnjama primjeraka ulovljenih u divljini. Naposljetku, taj sud ističe da bi, u slučaju da joj se ne odobri izuzeće koje je osoba ET zatražila, njezino pravo vlasništva bilo ograničeno na pravo na posjedovanje primjeraka roditelja i eventualno njihovih potomaka, a da pritom ne može njima pravno raspolagati.

35 U tim je okolnostima Nejvyšší správní soud (Vrhovni upravni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Uključuje li ‚rasplodni fond' u smislu [Uredbe br. 865/2006] primjerke koji su roditelji primjeraka koje je uzgojio određeni uzgajivač iako on nikada nije bio njihov vlasnik ni posjednik?

2. Ako se na prvo pitanje odgovori da roditeljski primjerci nisu uključeni u rasplodni fond, jesu li nadležna tijela prilikom ispitivanja toga je li ispunjen uvjet iz članka 54. točke 2. Uredbe Komisije [br. 865/2006] o uspostavljanju fonda u skladu sa zakonskim odredbama uz istodobno održavanje fonda na način koji ne šteti opstanku primjeraka u divljini ovlaštena provjeravati podrijetlo tih roditeljskih primjeraka i na temelju toga ocijeniti je li rasplodni fond uspostavljen u skladu s pravilima utvrđenima u članku 54. točki 2. te uredbe?

3. Mogu li se prilikom ispitivanja toga je li ispunjen uvjet iz članka 54. točke 2. Uredbe Komisije [br. 865/2006] o uspostavljanju fonda u skladu sa zakonskim odredbama uz istodobno održavanje fonda na način koji ne šteti opstanku primjeraka u divljini u obzir uzeti druge okolnosti predmeta (osobito dobra vjera prilikom preuzimanja primjeraka i legitimno očekivanje da će moći trgovati njihovim eventualnim potomstvom, a eventualno i manje restriktivne zakonske odredbe koje su bile na snazi u Češkoj Republici prije njezina pristupanja Europskoj uniji)?"

Prethodna pitanja

Prvo pitanje

36 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 1. točku 3. Uredbe br. 865/2006 tumačiti na način da su pojmom „rasplodni fond" u smislu te odredbe obuhvaćeni preci primjeraka uzgojenih u uzgoju koji nikada nisu bili u posjedu ili u vlasništvu tog uzgoja.

37 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, u svrhu tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst već i kontekst te ciljeve propisa kojeg je ona dio (presuda od 8. prosinca 2020., Staatsanwaltschaft Wien (Krivotvoreni nalozi za plaćanje), C-584/19, EU:C:2020:1002, t. 49. i navedena sudska praksa).

38 U tom kontekstu, kao prvo, kad je riječ o doslovnom tumačenju članka 1. točke 3. Uredbe br. 865/2006, iz te odredbe proizlazi da pojam „rasplodni fond" obuhvaća sve životinje koje se u uzgoju koriste za razmnožavanje.

39 Kao što je to istaknula nezavisna odvjetnica u točkama 36. i 37. svojeg mišljenja, tekst članka 1. točke 3. Uredbe br. 865/2006 sam po sebi nije dovoljan za uklanjanje dvosmislenosti u tumačenju te odredbe s obzirom na to da njezine različite jezične verzije upućuju na različita značenja. Naime, iako iz više jezičnih verzija, poput španjolske, njemačke, francuske ili latvijske verzije, proizlazi da su samo životinje koje se nalaze u uzgoju, odnosno na određenoj lokaciji s

odgovarajućim strukturama koje mogu osigurati uzgoj životinja, obuhvaćene pojmom „rasplodni fond” u smislu navedene odredbe, druge jezične verzije, poput grčke, engleske, hrvatske ili slovenske, upućuju šire na sve životinje u uzgoju te potencijalno obuhvaćaju pretke primjeraka koji nikada nisu bili u posjedu ili vlasništvu uzgoja.

40 Naime, prema ustaljenoj praksi, formulacija neke odredbe prava Unije korištena u jednoj od jezičnih verzija ne može služiti kao jedina osnova tumačenja te odredbe niti joj se može dati prednost u odnosu na druge jezične varijante, jer se odredbe prava Unije moraju tumačiti i primjenjivati ujednačeno s obzirom na verzije sastavljene na svim jezicima Unije (vidjeti u tom smislu presudu od 24. ožujka 2021., A, C-950/19, EU:C:2021:230, t. 37. i navedenu sudsku praksu).

41 U tim okolnostima, kao drugo, valja razmotriti kontekst članka 1. točke 3. Uredbe br. 865/2006, kao i ciljeve koji se nastoje postići tom odredbom i propisom kojeg je ona dio.

42 U tom pogledu valja istaknuti, kao što je to navedeno u prvoj uvodnoj izjavi Uredbe br. 865/2006, da je njezin cilj, s jedne strane, osigurati provedbu Uredbe br. 338/97 i, s druge strane, osigurati puno poštovanje odredaba CITES-a i tako zajamčiti, kao što je to istaknuto u uvodnoj izjavi 10. potonje uredbe, što potpuniju zaštitu vrsta divlje faune i flore provođenjem nadzora njihove trgovine.

43 Međutim, kao što je to istaknula nezavisna odvjetnica u bilješci 19. svojeg mišljenja, iz Priloga I. Rezoluciji konf. 12.10. proizlazi da, u okviru CITES-a, registracija uzgoja u zatočeništvu zahtijeva preciznu identifikaciju takvih uzgoja, njihovih vlasnika i upravitelja, kao i objekata namijenjenih za smještaj fonda. Stoga se taj pojam „uzgoj” ne može razumjeti, u okviru Uredbe br. 865/2006, tako da upućuje samo na postupak uzgoja, odvojen od bilo kakvog konkretnog fizičkog objekta.

44 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da članak 1. točku 3. Uredbe br. 865/2006 treba tumačiti na način da pojmom „rasplodni fond” u smislu te odredbe nisu obuhvaćeni preci primjeraka uzgojenih u uzgoju koji nikada nisu bili u posjedu ili vlasništvu tog uzgoja.

Drugo i treće pitanje

45 Uvodno valja istaknuti, kao prvo, da je na temelju članka 8. stavka 1. Uredbe br. 338/97 zabranjeno prodavati primjerke vrsta navedenih u Prilogu A toj uredbi. Međutim, članak 8. stavak 3. navedene uredbe omogućuje državama članicama da odstupe od takve zabrane osobito kada su primjerci životinjske vrste navedene u tom Prilogu A, koji su namijenjeni za prodaju, rođeni i uzgojeni u zatočeništvu. U skladu s člankom 54. Uredbe br. 865/2006, smatra se da je primjerak neke životinjske vrste rođen i uzgojen u zatočeništvu samo ako se nadležno upravno tijelo uvjeri da je, među ostalim, rasplodni fond uspostavljen u skladu sa zakonskim odredbama koje su se na njega odnosile u vrijeme nabave i na način koji ne šteti opstanku predmetne vrste u divljini.

46 Kao drugo, iz spisa kojim raspolaže Sud proizlazi da je osobi ET odbijeno odobrenje za prodaju papiga o kojima je riječ u glavnom postupku jer ih se nije moglo smatrati rođenima i uzgojenima u zatočeništvu u smislu članka 8. stavka 3. Uredbe br. 338/97, zbog toga što je treća osoba nezakonito uvezla baku i djeda u Češku Republiku. U skladu s onim što je izloženo u točki 44. ove presude, ne može se smatrati da je taj par bake i djeda dio rasplodnog fonda osobe ET, s obzirom na to da ih potonji nikad nije imao u vlasništvu ni posjedovao.

47 Kao treće, iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku također proizlazi da je moguće odrediti, među precima papiga o kojima je riječ u glavnom postupku, primjerke koji su uzeti iz prirode, s obzirom na to da je među strankama u glavnom postupku nesporno da je u ovom slučaju riječ o tom paru bake i djeda.

48 Uzimajući u obzir te elemente Sud odgovara na drugo i treće pitanje.

49 Dakle, valja smatrati da svojim drugim i trećim pitanjem, koja valja razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 54. točku 2. Uredbe br. 865/2006, u vezi s člankom 17. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) i načelom zaštite legitimnih očekivanja, tumačiti na način da mu se protivi to da se primjerak, koji je u vlasništvu uzgajivača, životinjske vrste navedene u Prilogu A Uredbi br. 338/97 može smatrati rođenim i uzgojenim u zatočeništvu u smislu članka 8. stavka 3. te uredbe kada je pretke tog primjerka, koji nisu dio rasplodnog fonda tog uzgajivača, stekla treća osoba, prije stupanja na snagu tih uredbi, povređujući primjenjive zakonske odredbe ili na način koji šteti opstanku predmetne vrste u divljini.

50 Kao prvo, valja podsjetiti na to da, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 37. ove presude, valja uzeti u obzir ne samo tekst članka 54. točke 2. Uredbe br. 865/2006 nego i njegov kontekst i ciljeve propisa kojeg je ta odredba dio.

51 Usto, valja naglasiti da članak 8. stavak 3. Uredbe br. 338/97, s obzirom na to da predstavlja iznimku od općeg pravila o zabrani svakog komercijalnog korištenja primjeraka vrsta navedenih u Prilogu A navedenoj uredbi, treba usko tumačiti. Stoga se uvjeti iz članka 54. točke 2. Uredbe br. 865/2006 na temelju kojih se može smatrati da je primjerak životinjske vrste rođen i uzgojen u zatočeništvu također trebaju usko tumačiti, s obzirom na to da se tom odredbom nastoji pojasniti doseg tog članka 8. stavka 3.

52 Kao što je to istaknula nezavisna odvjetnica u točki 52. svojeg mišljenja, taj je zaključak potkrijepljen člankom II. stavkom 1. CITES-a, u skladu s kojim trgovina primjeraka ugroženih vrsta mora biti podvrgnuta posebno strogim propisima, kako se ne bi dalje ugrožavao njihov opstanak, a smije se dopustiti samo u posebnim okolnostima.

53 Kao drugo, kao što je to u biti istaknula nezavisna odvjetnica u točki 51. svojeg mišljenja, članak 54. točka 2. Uredbe br. 865/2006 upućuje na pojam „uspostava” rasplodnog fonda. Naime, taj pojam ima širok doseg i omogućuje uzimanje u obzir, prilikom razmatranja usklađenosti takvog rasplodnog fonda sa zahtjevima koje postavlja ta odredba, događaja koji su prethodili uzgajivačevu stjecanju, u pravom smislu riječi, rasplodnog fonda.

54 Taj je zaključak potkrijepljen člankom 55. Uredbe br. 865/2006 na temelju kojeg nadležna tijela mogu ispitati podrijetlo životinje u svrhu primjene članka 54. te uredbe. Naime, kao što je to navela nezavisna odvjetnica u točki 55. svojeg mišljenja, iz toga slijedi da ta odredba omogućava nadležnim tijelima da ispitaju podrijetlo rasplodnog fonda kako bi provjerila jesu li ispunjeni uvjeti iz članka 54. točke 2. Uredbe br. 865/2006.

55 Osim toga, cilj Uredbe br. 865/2006, kako je naveden u točki 42. ove presude, ide u prilog tumačenju prema kojem nadležna tijela imaju ovlast ispitati podrijetlo rasplodnog fonda u okviru zahtjeva za izdavanje potvrde o izuzeću za prodaju primjeraka rođenih i uzgojenih u zatočeništvu.

56 U tom pogledu, kao što je to istaknula nezavisna odvjetnica u točki 57. svojeg mišljenja, uvjeti iz članka 54. točke 2. Uredbe br. 865/2006 odgovaraju onima iz odjeljka 2. točke (b) podtočke (ii.) A. Rezolucije konf. 10.16. Ta je rezolucija donesena zbog zabrinutosti da je mnogo slučajeva trgovine primjercima prijavljenima kao uzgojenim u zatočeništvu i dalje protivno odredbama CITES-a i Rezolucijama konferencije stranaka CITES-a, što može naštetiti opstanku divljih populacija vrste o kojoj je riječ.

57 Dakle, tumačenje prema kojem nadležna nacionalna tijela imaju ovlast ispitati podrijetlo rasplodnog fonda u skladu je s ciljem koji se nastoji ostvariti CITES-om, a koji se sastoji u jačanju kontrole podrijetla primjeraka rođenih i uzgojenih u zatočeništvu.

58 S obzirom na navedeno, iako članak 54. točka 2. Uredbe br. 865/2006 od tih tijela zahtijeva da provjere način na koji su preci rasplodnog fonda uzeti iz njihova prirodnog staništa kako bi se osiguralo da to uzimanje nije bilo takvo da se njime nanosi šteta opstanku vrste u prirodi, nasuprot tomu, iz samog teksta te odredbe proizlazi da ona ne obvezuje navedena tijela da provjere jesu li preci rasplodnog fonda bili stečeni na način koji je bio u skladu s primjenjivim zakonskim odredbama na dan njihova stjecanja, nego samo da se uvjere da su se poštovale zakonske odredbe primjenjive na stjecanje rasplodnog fonda.

59 Usto, kako bi se utvrdilo je li rasplodni fond uspostavljen na način kojim se ne šteti opstanku predmetne vrste u divljini zbog uzimanja predaka tog fonda iz prirodnog okruženja, valja uzeti u obzir stanje predmetne vrste u trenutku tog uzimanja. Kada je na taj datum, kao što je to ovdje slučaj, ta vrsta bila obuhvaćena Prilogom I. CITES-u, njezino se uzimanje u svakom slučaju mora smatrati štetnim za opstanak predmetne vrste u divljini i nijedna država članica ne smije imati mogućnosti odobriti izuzeće od zabrane prodaje primjeraka koji potječu od tog pretka na temelju članka 8. stavka 3. Uredbe br. 338/97.

60 Kao treće, kad je riječ o praktičnim aspektima ispitivanja na temelju članka 54. točke 2. Uredbe br. 865/2006, s obzirom na to da se tom odredbom, s jedne strane, zahtijeva da nadležno tijelo sa sigurnošću utvrdi da su u njoj navedeni uvjeti ispunjeni i, s druge strane, ne utvrđuju načini takvog ispitivanja ni dokazna sredstva kojima se može dokazati da su ti uvjeti ispunjeni, valja smatrati da je nadležnim tijelima država članica prepušteno utvrđivanje takvih načina i sredstava. Takva dokazna sredstva uključuju dozvole ili potvrde predviđene tom istom uredbom ili bilo koji drugi prikladan dokument koji nadležna nacionalna tijela smatraju korisnim (vidjeti po analogiji presudu od 16. srpnja 2009., Rubach, C-344/08, EU:C:2009:482, t. 27.).

61 Stoga, takvi načini ispitivanja mogu, među ostalim, kao što je to u biti istaknula nezavisna odvjetnica u točkama 66. i 67. svojeg mišljenja, ovisiti o procjeni rizika ovisno o okolnostima svakog pojedinog slučaja i također uključivati ispitivanje dokumentacije koja se odnosi na stjecanje rasplodnog fonda.

62 Kao četvrto, valja naglasiti da zabrana prodaje primjeraka čiji je jedan od predaka stečen na način kojim se nanosi šteta opstanku te vrste u divljini, koja proizlazi iz zajedničkog tumačenja članka 8. stavaka 1. i 3. Uredbe br. 338/97 i članka 54. točke 2. Uredbe br. 865/2006, nije nespojiva s pravom vlasništva, kako je utvrđeno člankom 17. Povelje.

63 U tom pogledu valja podsjetiti na to da pravo na vlasništvo nije apsolutno pravo i da njegovo ostvarenje može, pod uvjetima predviđenima člankom 52. stavkom 1. Povelje, biti predmet ograničenja koja se mogu opravdati ciljevima od općeg interesa koje Unija slijedi (presuda od 20. rujna 2016., Ledra Advertising i dr./Komisija i ESB, C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, t. 69. i navedena sudska praksa).

64 Valja istaknuti da je zaštita divljih vrsta takav legitiman cilj u općem interesu (vidjeti u tom smislu presudu od 19. lipnja 2008., Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers i Andibel, C-219/07, EU:C:2008:353, t. 27. i navedenu sudsku praksu).

65 Usto, kao što je to istaknula nezavisna odvjetnica u točki 77. svojeg mišljenja, Uredbe br. 338/97 i br. 865/2006 provode uravnoteženo odvagivanje između tog prava i zahtjeva povezanih sa zaštitom divljih vrsta. Valja još pojasniti da se takvim zahtjevima može opravdati to da je trgovina primjercima ugroženih vrsta u načelu zabranjena. Konkretnije, kad je riječ o argumentu osobe ET prema kojem takva trgovina može smanjiti broj ulova primjeraka tih vrsta u divljini, dovoljno je istaknuti da takvo trgovanje pridonosi stvaranju, održavanju ili proširenju tržišta čiji je cilj stjecanje takvih primjeraka. Doista, zakonodavac Unije mogao je smatrati da samo postojanje takvog tržišta u određenoj mjeri predstavlja prijetnju za opstanak ugroženih vrsta.

66 Naposljetku, kad je riječ o elementima koje ističe sud koji je uputio zahtjev i koji se odnose na načelo zaštite legitimnih očekivanja osobe ET u pogledu činjenice da će moći trgovati potomcima svojeg rasplodnog fonda, oni ne mogu dovesti do drukčijeg zaključka.

67 Kao prvo, kao što je to istaknula nezavisna odvjetnica u točki 74. svojeg mišljenja, čak i u slučaju da nadležno tijelo dođe do zaključka da je uspostava rasplodnog fonda bila zakonita na dan njegova stjecanja, taj zaključak sam po sebi nije dovoljan da bi se dopustilo izuzeće od zabrane prodaje primjeraka iz tog fonda jer bi, kao što je to navedeno u točki 59. ove presude, još bilo potrebno uvjeriti se u to da se uspostavom tog rasplodnog fonda nije štetilo opstanku predmetne vrste u divljini.

68 Kao drugo, nije relevantna činjenica da je regulatorni okvir koji je bio na snazi u trenutku kada je osoba ET tijekom 2000. stekla svoj rasplodni fond bio blaži i da Češka Republika tada još nije bila članica Unije.

69 U tom pogledu, valja podsjetiti na to da se područje primjene načela zaštite legitimnih očekivanja ne može proširiti toliko da bi se na općenit način spriječila primjena novog propisa na buduće učinke situacija koje su nastale tijekom važenja prijašnjeg propisa (presuda od 21. prosinca 2021., Skarb Państwa (Pokriće osiguranja motornih vozila) C-428/20, EU:C:2021:1043, t. 45. i navedena sudska praksa).

70 Kao treće, kad je riječ o okolnosti da su baka i djed u ovom slučaju bili vraćeni njihovu uvozniku na temelju sudske odluke, dovoljno je istaknuti da, zbog datuma donošenja te odluke, odnosno prije pristupanja Češke Republike Uniji, takva odluka ne može u svakom slučaju biti element koji treba uzeti u obzir kako bi se utvrdilo je li rasplodni fond osobe ET uspostavljen u skladu s člankom 54. točkom 2. Uredbe br. 865/2006.

71 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da članak 54. točku 2. Uredbe br. 865/2006, u vezi s člankom 17. Povelje i načelom zaštite legitimnih očekivanja treba tumačiti na način da mu se protivi to da se primjerak životinjske vrste navedene u Prilogu A Uredbi br. 338/97 koji je u

vlasništvu uzgajivača, smatra rođenim i uzgojenim u zatočeništvu u smislu članka 8. stavka 3. te uredbe, kada je pretke tog primjerka, koji nisu dio rasplodnog fonda tog uzgajivača, stekla treća osoba, prije stupanja na snagu tih uredbi, na način koji šteti opstanku predmetne vrste u divljini.

Troškovi

72 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

1. **Članak 1. točku 3. Uredbe Komisije (EZ) br. 865/2006 od 4. svibnja 2006. o utvrđivanju detaljnih pravila o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 338/97 o zaštiti divlje faune i flore uređenjem trgovine njima,**

   treba tumačiti na način da:

   pojmom „rasplodni fond” u smislu te odredbe nisu obuhvaćeni preci primjeraka uzgojenih u uzgoju koji nikada nisu bili u posjedu ili vlasništvu tog uzgoja.

2. **Članak 54. točku 2. Uredbe br. 865/2006, u vezi s člankom 17. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i načelom zaštite legitimnih očekivanja,**

   treba tumačiti na način da mu se:

   protivi to da se primjerak životinjske vrste navedene u Prilogu A Uredbi Vijeća (EZ) br. 338/97 od 9. prosinca 1996. o zaštiti vrsta divlje faune i flore uređenjem trgovine njima koji je u vlasništvu uzgajivača, smatra rođenim i uzgojenim u zatočeništvu u smislu članka 8. stavka 3. te uredbe, kada je pretke tog primjerka, koji nisu dio rasplodnog fonda tog uzgajivača, stekla treća osoba, prije stupanja na snagu tih uredbi, na način koji šteti opstanku predmetne vrste u divljini.

Potpisi